

15. 7. 2015

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Institut předžalobní výzvy ve světle aktuální judikatury Nejvyššího soudu ČR aneb konec nesmyslných požadavků na věřitele

Do českého právního řádu bylo prostřednictvím zákona č. [396/2012](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, s účinností od 1. 1. 2013 doplněno ustanovení § 142a zakotvující institut tzv. předžalobní výzvy.

Podle prvního odstavce uvedeného ustanovení pak má žalobce, který měl úspěch ve věci zahájené podle § 80 písm. b), tj. v řízení o žalobě na plnění, právo na náhradu nákladů řízení proti žalovanému, jen jestliže žalovanému ve lhůtě nejméně 7 dnů před podáním návrhu na zahájení řízení zaslal na adresu pro doručování, případně na poslední známou adresu výzvu k plnění, tzv. předžalobní výzvu. Podle druhého odstavce uvedeného ustanovení může soud výjimečně náhradu nákladů řízení zcela nebo zčásti žalobci přiznat i v případě, že žalobce žalovanému předžalobní výzvu nezaslal, jsou-li tu důvody hodné zvláštního zřetele.

Ode dne účinnosti výše uvedené novely občanského soudního řádu tak žalobci v případě nově zahájeného soudního řízení přibyla nová povinnost, pakliže měl zájem o přiznání náhrady nákladů řízení, a to povinnost uvést v žalobě další rozhodnou skutečnost týkající se právě odeslání takové předžalobní výzvy. Pakliže žalobce tuto rozhodnou skutečnost v žalobě neuvedl, byla mu často ze strany soudu adresována výzva k upřesnění, resp. doplnění této rozhodné skutečnosti. Soudy tuto „nově“ zakotvenou povinnost žalobce vykládaly poměrně striktně, až dogmaticky, a zcela izolovaně od ostatních žalobních tvrzení. Soudy nezřídka kdy náhradu nákladů řízení procesně úspěšnému žalobci nepřiznaly právě pro neodeslání předžalobní výzvy, přestože např. z ostatních žalobních tvrzení vyplývalo, že se žalovaný na poslední známé adrese již evidentně nezdržoval (např. dle informace žalobce jakožto pronajímatele nemovitosti, v němž se poslední známá adresa žalovaného nacházela, nebo se předchozí písemná komunikace adresovaná žalovanému, předžalobní výzvu stricto sensu neobsahující, vrátila žalobci jako nedoručitelná), anebo v případech, kdy bylo s ohledem na další jiné skutečnosti zřejmé, že žalovaný neplní svou povinnost vůči žalobci vědomě. Odeslání předžalobní výzvy v takovém případě by pro žalobce evidentně znamenalo pouze další zbytečně vynaložený výdaj, avšak soudy často ani v takových případech neaplikovaly výjimku z jinak obecné povinnosti zaslat žalovanému předžalobní výzvu a náhradu nákladů řízení žalobci nepřiznaly.

V nedávné době však bylo Nejvyšším soudem České republiky vydáno rozhodnutí, a to usnesení ze dne 30. 3. 2015, č. j. 29 Cdo 506/2015-51, které je pro výklad ustanovení § 142a zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu a vůbec pro oblast náhrady nákladů řízení poměrně

přelomové. V projednávané věci šlo o nepřiznání náhrady nákladů řízení pro neodeslání předžalobní výzvy v případě, kdy se žalobce na soud obrátil s návrhem na vydání směnečného platebního rozkazu. Nutno však podotknout, že soudní výklad dané právní normy se týká otázky (ne)priznání práva na náhradu nákladů řízení obecně a navazuje na předchozí rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, a to usnesení ze dne 19. 2. 2015, sp. zn. 29 Cdo 4388/2013. V otázce interpretace právní normy pak Nejvyšší soud ČR vychází ze stanoviska pléna Ústavního soudu ze dne 21. 5. 1996, sp. zn. Pl. ÚS-st.-1/96, podle něhož *„v případě konfliktu mezi doslovným zněním zákona a jeho smyslem a účelem je důležité stanovit podmínky priority výkladu e ratione legis před výkladem jazykovým, (tj.) podmínky, jež by měly představovat bariéru možné libovůle při aplikaci práva“*, přičemž soud dále uvedl, že smysl a účel zákona lze dovodit především z autentických dokumentů vypovídajících o vůli a záměrech zákonodárce (např. z důvodové zprávy či dokonce z argumentace přednesené v rozpravě při přijímání návrhu zákona).

Jelikož důvodová zpráva k předmětné novele mlčí, nezbylo Nejvyššímu soudu ČR v předmětném rozhodnutí než na smysl a účel uvedeného ustanovení usuzovat, a to poměrně unikátně, z průběhu schůze Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, zejména z vystoupení tehdejšího ministra spravedlnosti Jiřího Pospíšila. Ten za důvod zakotvení institutu předžalobní výzvy označil zájem na odstranění situací, kdy je v rámci soudního řízení projednáván dluh dlužníka v pozici žalovaného, který pouze opomenul svou peněžitou povinnost, avšak vyvoláním soudního řízení by došlo k navýšení jeho dluhu o odměnu za zastupování advokátem atd. Cílem, kterého by zakotvením institutu předžalobní výzvy mělo být dosaženo, je stav, kdy by důsledky soudního řízení byly *„výrazně postižení pouze ti, kteří věděli, že dluží, měli šanci zaplatit, a přesto dobrovolně nezaplatili“*, případně aby bylo zabráněno *„praktikám věřitelů, kteří (primárně) neměli zájem na dobrovolném (mimosoudním) zaplacení svých pohledávek, nýbrž právě na „zvýšení“ těchto pohledávek o náklady soudního řízení (...), které často výrazně převyšovaly samotnou pohledávku“*.

Při vědomí výše uvedeného smyslu a účelu zákona tedy Nejvyšší soud ČR v předmětném rozhodnutí dovodil, že není možné nadále izolovaně posuzovat pouze to, zda žalobce vyzval žalovaného způsobem uvedeným v ustanovení § 142a o.s.ř., *„nýbrž je nezbytné přihlídnout i k dalším okolnostem konkrétní věci, zejména pak k povaze (a výši) uplatněné pohledávky (...), k postoji dlužníka k (následně) uplatněné pohledávce, jakož i k reakci dlužníka na zahájení soudního řízení a doručení žaloby“*. Neodeslání předžalobní výzvy tak do budoucna zásadně nebude důvodem pro nepřiznání náhrady nákladů řízení v případech, kdy žalovaný ani po doručení žaloby dluh nezaplatí. V případech, kdy soud rozhoduje platebním rozkazem, nebo směnečným platebním rozkazem, tedy bez slyšení žalovaného, bude nutné výše uvedené aplikovat přiměřeně, avšak soud bude v takových případech limitován žalobními tvrzeními a důkazy připojenými k žalobě, tj. nebude možné brát v úvahu až následné chování žalovaného. Právě uvedené tedy znamená, že žalobce by měl otázce předžalobní výzvy v případech rozkazních řízení věnovat náležitou pozornost.

Pro případ projednávaný v usnesení Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 29 Cdo 506/2015, v němž se jednalo o nepřiznání náhrady nákladů řízení ve směnečném platebním rozkazu, bylo rozhodné, že účel předžalobní výzvy ve smyslu ustanovení § 142a o.s.ř. zásadně plní i směnečný institut předložení směnky k placení, včetně jeho zákonné domněnky.

Důsledkem citovaného judikátu Nejvyššího soudu ČR by tedy měl být stav, kdy soudy nebudou otázku (ne)odeslání předžalobní výzvy posuzovat tak striktně a izolovaně od ostatních žalobních tvrzení, jako doposud, nýbrž budou na věc nazírat v kontextu ostatních rozhodných skutečností. V situaci, kdy žalovaný svůj dluh žalobci ani po doručení žaloby nezaplatí, by ani případné neodeslání předžalobní výzvy zásadně nemělo být důvodem pro nepřiznání náhrady nákladů řízení jinak procesně úspěšnému žalobci. Stejně tak by po věřiteli jakožto žalobci nemělo být vyžadováno odeslání předžalobní výzvy v situacích, kdy je zcela evidentní, že si žalovaný musí být svého splatného dluhu vůči žalobci vědom (např. datum splatnosti pohledávky často určené pevně

stanoveným datem jasně vyplývá z ujednání stran), a kdy se tedy zcela jistě nejedná pouze o nešvar některých věřitelů majících zájem spíše o navýšení jejich pohledávek o mnohonásobně vyšší náklady soudního řízení, než na samotném dobrovolném uhrazení svých pohledávek (ideálně mimosoudním).

Oproti tomu předžalobní výzva má svůj smysl v případech, kdy je kupříkladu datum splatnosti odvozeno od data doručení výzvy k úhradě pohledávky (např. prostřednictvím zaslání faktury a na ní uvedené splatnosti), kdy věřitel až prostřednictvím předžalobní výzvy s uvedeným datem splatnosti pohledávky staví splatnost dluhu na jisto a upozorňuje dlužníka na její uplynutí. Podobně je tomu i v případech, kdy je splatnost dána na výběr věřiteli, nebo kdy je splatnost či možnost uplatnění závislá na další skutečnosti (např. ne/předání věci, díla či právní domněnce takové konstrukce splatnosti dluhu a jejích důsledků).

Mgr. Bc. Jana Domkářová,
advokátní koncipientka

[Sládek & Partners, advokátní kancelář, v. o. s.](#)

Janáčkovo nábřeží 39/51
150 00 Praha 5

Tel.: +420 251 119 311
e-mail: sekretariat@ak-sladek.cz

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)
- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)